כלל גדול. כל היודע עיקר שבת חייב על כל שבת ושבת בו'.

פי' קונטרס אע"פ שלא נודע לו בינתים אמרינן יתיש שבינתים היין ידיעה לחלק שאי אפשר שלא שמע בינתים שאותו יום שבת היה אלא שלא נזכר במלאכות וקשה לה"ר אליעזר דאמר בגמרא (לקמן דף עח.) קלר וטחן כגרוגרת בשבת שבת וזדון מלאכות ואזר וקלר וטחן כגרוגרת בזדון שבת ושגגת מלאכות קלירה גורלת קלירה וטחינה גורלת טחינה פירוש ואינו חייב אלא אחת ובשבת אחת חייבי דבשתי שבתות היה חייב שתים דימים שבינתים היין ידיעה לחלק אלמא אע"פ שנודע לו קודם קלירה אחרונה שאותו יום שבת הוא דהא בזדון שבת קלר וטחן אפי' הכי לא הוא ידיעה ותשיב העלם אחד כיון שלא נודע לו שחטא שהרי סבור שהמלאכה מותר' וטעמא משום דכתיב אז הודע אליו חטאתו שיהיה לו ידיעת חטא ועוד הקשה ריב"ם דבגמרא מפקינן לה מקרא ואי כדפי' קונטרס אי אפשר שלא נודע לו למה לן קרא ועוד קשה לר"י דתנן בפרק אמרו לו (כריתות דף טז.) א"ר עקיבא שאלתי את ר' אליעזר העושה מלאכה כו' אמר ליה חייב על כל אחת ואחת ק"ו מנדה כו' ופליגי התם אמוראי בגמרא היכי בעי מיניה וקאמר בסוף שמעתא ולרב חסדא דאמר שגגת שבת וזדון מלאכות הוא דבעא מיניה אי ימים שבינתים היין ידיעה לחלק או לא נדה מאי ימים שבינתים איכא ומשני שבא עליה וטבלה ולחמה וזאר ובא עליה והתם אפילו איתמר כמה שנים ולא טבלה חשיב הכל העלם אחד אלא כשטבלה ימי היתר שבינתים אע"פ דלא ידע כמי שידע דמי ה"ג גבי שבת אע"פ שלא שמע ימי היתר שבינתים היין ידיעה לחלק דגזרת הכתוב היא שתהא שמירה לכל שבת ותימה דהתם ליף רבי אליעזר שבת מנדה ואדרבה בשבת כתיב קלר וכנדה לא כתיב וגלאה לר"י דהא דנפקא לן מקרא בגמרא הייני כרבי אליעזר כרבי שמעון דהתם דאמר לא כך שאלו רבי עקיבא לרבי אליעזר אלא הבא על הנדה והשיב לו רבי אליעזר דחייב על כל אחת ואחת ק"ו משבת: היודע עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל שבת ושבת: היודע שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל אב

האומר גד גדי וסנוק לא אשבי ובושבי יש בו משום דרבי האמורי ר' יהודה אומר גד אינו אלא לשון ע"ז שנאמר [1]העורכים לגד שלחן הוא בשמה והיא בשמו יש בו משום דרבי האמורי [6]דונו דני יש בו משום דרבי האמורי ר' יהודה אומר אין דן אלא לשון ע"ז שנאמר [2]הנשבעים באשמת שומרון ואמרו חי אלהיך דן האומר [3]לעורב צרח ולעורבתא שריקי והחזירי לי זנביך לטובה יש בו משום דרבי האמורי [4]האומר שחטו תרנגול זה שקרא ערבית ותרנגולת שקראה גברית יש בו משום דרבי האמורי אשתה ואותיר אשתה ואותיר יש בו משום דרבי האמורי [5]המבקעת ביצים בכותל (והטח) בפני האפרוחים יש בו משום דרבי האמורי והמגים בפני אפרוחים יש בו משום דרבי האמורי המרקדת והמונה שבעים ואחד אפרוחין בשביל שלא ימותו יש בו משום דרבי האמורי המרקדת לכותח והמשתקת לעדשים והמצווחת לגריסין יש בו משום דרבי האמורי המשתנת בפני קדירתה בשביל שתתבשל מהרה יש בו משום דרבי האמורי אבל נותנין קיסם של תות ושברי זכוכית בקדירה בשביל שתתבשל מהרה וחכמים אוסרין (6) בשברי זכוכית מפני הסכנה תנו רבנן [7]נותנין בול של מלח לתוך הנר בשביל שתאיר ותדליק ונותנין טיט וחרסית תחת הנר בשביל שתמתין ותדליק אמר רב זוטרא האי מאן דמיכסי שרגא דמשחא ומגלי נפטא קעבר משום [8]בל תשחית חמרא וחיי לפום רבנן אין בו משום דרבי האמורי מעשה ברבי עקיבא שעשה משתה לבנו ועל כל כום וכום שהביא אמר חמרא וחיי לפום רבנן חיי וחמרא לפום רבנן ולפום תלמידיהון:

הדרן עלך במה אשה

כלל [10]גדול אמרו בשבת [2]כל השוכח עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה אינו חייב אלא חטאת אחת [2]היודע שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל אב

האומר גד גדי. התמזל מזלי: **וסנוק לא.** עיף אל תהי[1]: **אשבי ובושבי.** יוס ולילה: **יש בו משום דרבי האמורי.** וכן בכולן עד סוף פירקא גרסינן הכי זה מדרבי האמורי וה"ג בתוספ': **הוא בשמה והיא בשמו.** הוא ואשתו מחליפין שמותיהן זה בזה בלילה משום שימוש: **דוני דני.** התחזקו חביותי: **דן.** אינו חק האמורי אלא ע"ז ממש ומייב משום קולא בשם עבודת גלולים: **האומר לעורב צרח.** כשהוא קולא אומר לו כן מפני שהוא מבשר בשורות ולוחש לו לחש זה: **שקרא ערבית.** אחר יותר משאר חביריו. ול"נ שקרא כעורב: **שקראה גברית.** כתרנגול כמו קרא גברא (יומא דף כ:): **אשפה ואוסיר.** כדי שתהא ברכה מצויה ביינו: **המבקעת ביצים בכותל.** ואות דגרסי ביצים (2) מקבעת לאחר שיצאו האפרוחים מחזרת (3) הקליפות במקל וקיבעתן בכותל לפניהם וזהו לגחם אלא יאמוחו: **המרקדת לכותח.** כשעושה כותח מרקדת לפניו והוא ימוח שיתחזק: **המשתקת לעדשים.** כשנותנת בקדירה משתקת את כל העומדים כדי שיתבשלו ולגריסין מלוותת: ה"ג **אבל נותנין קיסם של תות.** מוריי"ר וחזק הוא כחומץ ומועיל לבשל ואין זה לגחם: ה"ג **אבל אסרו חכמים בשברי זכוכית.** אע"פ שמשום דרבי האמורי אין בו אסרו חכמים מפני הסכנה אלא יבלע: **בול של מלח.** מלא אגרוף מלח בשביל שתאיר ותדליק שאין זה ניחוש אלא מסייע ממש שהמלח לוקח את השמן וימשך אחר הפתילה: **טיט וחרסית.** מלגנין את השמן ואינו דולק מהר: **דמכסי שרגא דמשחא.** שעושה לו כיסוי למעלה ממהר לידלק: **נפט.** כשמגלין אותו האור הולך ומשך אליו ומבעיר: **חמרא וחיי.** כשמוזגין ונותנין כוס אומר כן לברכה בעלמא:

הדרן עלך במה אשה

כלל גדול. בגמרא מפרש אמאי קרי ליה גדול: **השוכח עיקר שבת.** כשכתוב אין שבת בתורה: **אינו חייב אלא חטאת אחת.** בגמרא (לקמן דף סט:) יליף לה שמירה אחת לשבתות הרבה ושמירה לכל שבת ושבת ומסתברא דכי כתיב שמירה אחת לשבתות הרבה כי האי גוונא כתיב דכולא חדא שגגה היא וקרבן אשגג קאמי: **היודע עיקר שבת.** שיש שבת בתורה ונאסרו בה מלאכות: **ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה.**

עין משפט נר מצוה

צא א מיי' פי"ח מהל' פ"ז הלכה ד סמג לאוין נח טוש"ע י"ד סימן קעט סעיף ג:

א ב מיי' פ"ז מהלכות שבתות הלכה כ:

ב ג שם הלכה ג:

מוסף רש"י

גד גדי וסינוק לא. התגבר מזלי ואל תהי עייף (מפתים ג:). העורכים לגד. שם עכו"ם העשויים על שם המזל (ישעיה סה יא).

הדרן עלך במה אשה. דסבור לא נכתבה שבת בתורה, דהייני הטעם זה חוס כידו, שגגת שבת ושגגת מלאכות (כריתות טז:), אינו חייב אלא חטאת אחת. על כולן דחדא שגגה היא, והתם ליכא למימר ימים שבינתים היין ידיעה, דהא לא ידע לעולם עיקר שבת עד שלמוד (שם). היודע עיקר שבת. שידע שהרבעים אבות מלאכות אסורות בשבת אבל אינו יודע שהיום שבת, דהייני שגגת שבת חדון מלאכות (שם). היודע שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה. ואיתן שעשה בו עשה בו. דשגג במלאכה הרבה בשבוע מלאכות זו מותרת (שם). חייב על כל אב מלאבה ומלאבה. על שבת אחת (שם).

מסורת הש"ס

1) [תוספתא פ"ח]. 2) [ס"ז]. 3) [כעיין ערך קנב אותה מקבעת ופי' כדאיתא בכרש"י]. 4) [תוספתא פ"כ]. 5) כריתות טז:. 6) פסחים ג:.

תורה אור השלם

1 ואתם עזבי יי השכחים את הר קדשי הערכים לגד שלחן והממלאים למני ממסך: ישעיהו סה יא

2 הנשבעים באשמת שמרון האמרו דיו אלהיך דן וחי דרך באר שבע ונפלו ולא יקומו עוד:

עמוס ח יד

3 כי הצור אל עיר ימים רבים להלחם עליה ולתפשה לא תשחית את עצה לנדה עליו גרון כי ממנו האכל ואתו לא חכרת כי האדם עץ השדה לבא מפניך במצור:

דברים כ יט

הגהות הב"ח

(א) גמ' א שתתבטל מהרה אבל אסרו חכמים בשברי זכוכית: (ב) רש"י ד"ה המבקעת וכו' ואות דגרסי מקבעת כל"ל ותיבת ביצים נמחק: (ג) בא"ר האפרוחים מתרחת הקליפות:

לעזי רש"י

מוריי"ר. עץ-תות.

רבינו חננאל

ת"ר נותנין בול של מלח לתוך הנר כדי שתאיר ותדליק. טיט וחרסית תחת הנר כדי שתמתין ותדליק. חמרא חייא לפום רבנן ותלמידיהון.

הדרן עלך במה אשה יוצאה

פ"ק שב"ע

כלל גדול אמרו בשבת.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com